

NB. Maa ikke benyttes af Dagbladene før Lørdag Aften den 15de Maj.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Landbrugets Kulturplanter

fra

De samvirkende danske Landboforeningers plantepatologiske Forsøgsvirksomhed.

XXII. April 1909.

For denne Maaned er indkommet ialt 39 Indberetninger, hvoraf 11 fra Sjælland, 1 fra Bornholm, 1 fra Lolland, 5 fra Fyn og 21 fra Jylland.

Rugen er gennemgaaende overvintret godt; kun paa lave, daarligt afvandede Jorder har den enkelte Steder taget Skade. *Hveden* har mange Steder lidt en Del, dels af Frosten, dels af Angreb af Græssernes Traadhølle; men der er stor Forskel paa de forskellige Sorter. *Tystofte Standhvede* er overalt overvintret fortrinligt, *Tystofte Smaahvede*, *Svaløfs Grenadier*, *Svaløfts extra Squarehead* og *Abed Storaks-Hvede* ret godt, hvorimod lokale *Squarehead-Stammer* og *Skotsk*, *Erh. Frederiksens* og *Strubes Squarehead* mange Steder har lidt meget, ofte saa stærkt, at der er Tale om Ompløjning. Størst er Skaden paa daarligt afvandede Jorder, og hvor *Hveden* er saaet sent eller i ubekvem Jord.

Runkelroer og *Kaalroer* har mange Steder taget overordentlig megen Skade i Kulerne i Vinterens Løb, gennemgaaende vistnok mest paa Sjælland og i nogle Egne af Østjylland. Af Indberetningerne fremgaar det, at Roerne mange Steder fik Frost før Nedkulingen; ja ofte blev de kørt sammen i frossen Tilstand og straks stærkt dækkede. Men hyppigt var der ogsaa stærke Angreb i Roer, der absolut ikke havde faaet Frost. De fleste Meddelere er enige om, at Angrebet hovedsagelig maa antages at skyldes den Omstændighed, at Kulerne blev stærkt dækkede i den korte Frostperiode i Begyndelsen af November, og at man saa forsømte at afdække dem tilstrækkeligt efter Frostens Ophør, hvorfor de tog stærk Varme i det milde Vejr i November-December. Flere Meddelere henpeger paa den mangelfulde Ventilation i de fleste Roekuler, idet der højst er lidt Aabning foroven i Kulerne. Angrebene begyndte de fleste Steder i Midten eller i Slutningen af December, andre Steder først i Slutningen af Marts eller i April, og skyldes forskellige Svampe-Arter (*Simmel-Bægersvamp* og *Rodfrugternes Bægersvamp*, *Bedens* og *Kaalens Traadhølle*, *Slimskimmel* og .. for Kaalroernes Vedkommende — *Bakterier*). For Runkelroernes Vedkommende synes der at være nogen Forskel paa forskellige Sorter og Stammer med Hensyn til Holdbarhed. Iøvrigt vil der i Sommerens Løb fremkomme en særlig Beretning fra den plantepatologiske Forsøgsvirksomhed vedrørende Sygdomme hos Roerne under Opbevaringen. Paa Frø-Runkelroer har *Bedens Traadhølle* saa godt som overalt anrettet overordentlig stor Skade, saa at hyppigt kun 10-20 pCt. af Roerne har været egnede til Udplantning. Frø-Kaalroer og Turnips, saaede paa Blivestedet, er ofte stærkt udtyndede af *Frost*.

Kartoflerne synes gennemgaaende at have holdt sig særdeles godt i Kulerne. Som sædvanlig er dog hist og her en Kules Indhold mere eller mindre ødelagt af *Knold-Bakteriose*, ligesom der er bemærket svage Angreb af *Slimskimmel* og *Kartoffelskimmel*.

Græsmarks-Bælgeplanterne har gennemgaaende lidt noget mere under *Bægersvampens* Angreb end de to nærmest foregaaende Aar. Angrebet er dog af meget ulige Styrke i forskellige Egne og som sædvanlig værst paa lave, vaade Jorder. Angrebet begyndte i det milde Vejr i den sidste Halvdel af November, men standsedes atter af Barfrosten ved Juletid. I første Halvdel af Marts begyndte det igen og fortsattes omtrent til Midten af

April. Gennemgaaende har Rundbælg og Sneglebælg lidt mest, Alsike og Tidlig Rødkløver noget mindre, hvorimod Sildig Rødkløver har klaret sig ret godt og Kællingtand saa godt som ikke har været angrebet. For Alsikens Vedkommende er det iagttaget, at tysk og schlesisk har lidt meget mere end svensk. Det er mange Steder iagttaget, at medens en tidlig Afgræsning eller Afhugning (i September) har gavnet, har sen Afgræsning eller Afhugning gjort betydelig Skade.

Lucernen er gennemgaaende overvintret godt. Hist og her har der været svage Angreb af *Bægersvamp*, især i første Halvdel af April, og nogle Steder har *Frosten* alene ødelagt Lucernen, særlig paa mangelfuldt afvandet Jord.

Af *Græsarterne* er Italiensk Rajgræs overordentlig mange Steder gaaet helt væk i Vinterens Løb, dels paa Grund af Frost, dels som Følge af Angreb af *Græssernes Traadkølle*. Ogsaa Almindelig Rajgræs og Eng-Svingel har mange Steder lidt en Del.

Til Underretning for vore Meddelere og andre særligt interesserede meddeler vi endvidere følgende:

Paa *Rug* og *Vinterhvede* er der ved Lundtofte og Tureby bemærket svage Angreb af *Sneskimmel* og *Meldug*, ved Lundtofte og Kirke-Saaby svage Angreb af *Brunrust*; Sommersporer af sidstnævnte er ved Lundtofte bemærket hele Vinteren igennem. Paa *Rug* har der ved Lundtofte bemærket lidt *Snegle*-Angreb; navnlig i Maa-nedens sidste Uge er der kommet mange Snegle frem, 6-12 pr. Kvadratalen. Fra Askov meddeles det, at *Musene* har været særlig slemme, navnlig hvor der er nedpløjet Lupiner eller hvor der lige forud for Rugen var en kraftig Afgrøde af Kløver. Svage Angreb af *Fritflue*- og *Blomsterflue*-Larver er bemærkede flere Steder; et enkelt Sted paa Lolland var Angrebet af Blomsterfluelarver paa Hvede ret ondartet efter Helbrak, hvorimod der efter Halvbrak intet Angreb var. I Syd-fyn er bemærket svage Angreb af *Smelderlarver*. I Haslev-Eggen er Hveden udtyndet af *Raager*.

Vinterbyg har nogle Steder lidt en Del under Angreb af *Græssernes Traadkølle* i Forbindelse med Frosten; gennemgaaende er det dog kommet ret godt gennem Vinteren med Undtagelse af Gartons Sorter, der frøs bort allerede i November. Svage Angreb af *Fritflue*-, *Blomsterflue*- og *Smelder-Larver* er bemærkede enkelte Steder. *Vinterhavren* er saa godt som alle Steder frosset næsten helt væk.

Vinter-Ærterne er overalt udtyndede af *Skimmel-Bægersvamp* og *Frost*, ofte saa stærkt, at der kun er ganske faa Planter tilbage. Det samme gælder i endnu højere Grad *Vinter-Fodervikker*. Paa Haslev-Eggen har *Raagerne* ødelagt den tidligsaaede Bælg-sæd og Staldfoder, endog over 1 Mil fra Raagekolonierne.

Paa *Kaalroer* til Frøavl har paa en Ejendom paa Als *Raps-Jordloppens* Larve forvoldt stor Skade.

Paa *Gulerødder* er der nogle Steder bemærket Angreb af *Bægersvamp* og *Gulerodssvamp*, gennemgaaende dog uden større Betydning.

Paa *Græsmarks-Bælgplanter* (især Rødkløver) er der nogle Steder paa Sjælland bemærket Angreb af *Sneskimmel* langs Hegn og i Lavninger. Et Par Steder er der bemærket Angreb af *Kløveraal*.

Paa *Græsarterne* er der ligeledes nogle Steder iagttaget *Sneskimmel*-Angreb langs Hegn. Foruden paa Italiensk og Almindelig Rajgræs er Angreb af *Græssernes Traadkølle* bemærket paa Eng-Svingel og Hundegræs.

Et enkelt Sted er iagttaget lidt *Meldug* paa Blød Hejre og Ager-Hejre. Et andet Sted er bemærket Angreb af *Fritfluelarver* paa Fodergræsser. Fra Askov klages over *Musene*, der underminerer de øvre Jordlag og gnaver af Rødderne. *Muldvarpene* har knap anrettet saa megen Skade som sidste Aar.

I Pløjemarkerne er der flere Steder ved Foraarsbehandlingen fundet *Oldenborrelarver*, en Del *Smelderlarver* og nogle *Knoporme*.

Lyngby og København.
8. Maj 1909.

M. L. Mortensen.
Sofie Rostrup.

NB. Maa ikke benyttes af Dagbladene før Lørdag Aften den 19de Juni.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Landbrugets Kulturplanter

fra

De samvirkende danske Landboforeningers plantepatologiske Forsøgsvirksomhed.

XXIII. Maj 1909.

For denne Maaned er indkommet ialt 45 Indberetninger, hvoraf 14 fra Sjælland, 2 fra Lolland-Falster, 5 fra Fyn og 24 fra Jylland.

Hveden har flere Steder paa Øerne lidt meget ved Angreb af *Kornets Blomsterflue*, nogle Steder saa meget, at man har maattet pløje den ned og saa 6-radet Byg.

Paa *Vaarsæden* har *Smelderlarver* mange Steder gjort betydelig Skade, stedvis saa meget, at Omsaaning har været nødvendig. Angrebet er som sædvanlig værst efter Roer og efter fleraarigt Græsleje og værre paa løs Jord end paa fast. Skaden er størst paa Jord i daarlig Gødningskraft; et Sted har Overgødskning med Chilisalpeter bragt Planterne over Angrebet.

Paa *Bølgæsæden* har *Bladrandbillerne* vist sig overalt, nogle Steder har de gjort ret betydelig Skade ved at holde Ærterne og Vikkerne tilbage i Væksten, enkelte Steder i Vestsjælland har de endogsaa fuldstændigt ødelagt dem. De egentlig stærke Angreb optraadte først i Maanedens sidste Uge og har derfor ingen Betydning kunnet faa for tidligsaæede Ærter, der paa dette Tidspunkt var for langt fremme i Udvikling; derimod har sentsaæede Ærter taget en Del Skade.

Runkelroerne er gennemgaaende spiret godt; men hist og her findes der tidligsaæede Marker, hvor Spiringen er højst mangelfuld; dette hidrører ofte fra Angreb af »*Kimskimmel*« paa de unge Spirer, der herved for en stor Del dræbes, inden de naar Jordoverfladen. Angrebet er værst, hvor der er benyttet Frø med ringe Spirehastighed, og hvor Frøet er dækket for stærkt. Nogle Steder har Skaden været saa stor, at man har maattet omsaa Marken.

Kaalroer og *Turnips* er gennemgaaende spirede langsomt, men godt. I det varme Vejr i Maanedens sidste Uge har *Jordlopperne* gjort ret betydelig Skade, ja enkelte Steder helt ødelagt Markerne, saa at Omsaaning er nødvendig. Flere Meddelelser gaar ud paa, at det har hjulpet at anvende en rigelig Mængde Frø (der angives benyttet indtil 15 Pd. pr. Td. Ld.); ligeledes har Harvning eller tidlig Radrensning ofte hjulpet. Fra Haslev-Eggen meddeles, at Støbning af Frøet i Terpentin ikke har hjulpet. Paa *Frøerne* har *Raps-Jordlopperens Larve* i Løbet af Vinteren og Foraaret gjort stor Skade og i Forbindelse med *Frosten* forarsaget meget tynd Eestand i mange Marker eller fuldstændigt ødelagt Afgrøden. I Maanedens sidste Dage har *Glümmerbøsser* og *Skulpe-Snudebiller* vist sig i stort Antal paa Blomsterstandere. Fra Stevns meddeles, at Afrystning af Billerne er brugt med god Virkning.

Paa *Kløver* og andre Græsmarks-Bælgplanter optraadte der endnu i Maanedens første Halvdel Angreb af *Bægersvamp*, ligesom *Kløveraals* Angreb i Maanedens Løb begyndte at blive kendeligt paa Kløveren.

Paa *Lucerne* er Angreb af *Kløveraal* bemærket paa en Gaard paa Lolland, hvor Skaden er saa stor, at der er Tale om Ompløjning. I Maanedens første Halvdel er der hist og her bemærket ret stærke Angreb af *Bægersvamp*.

Til Underretning for vore Meddelere og andre særligt interesserede meddeler vi endvidere følgende:

Paa *Rug* og *Hvede* er der nogle Steder bemærket svage Angreb af *Meldug*, *Brunrust* og *Gulrust*. Ved Aalborg er iagttaget Angreb af *Stængelbrand* paa Rugen. Fra Tønder-Eggen i Nordslesvig meldes om et ualmindelig stærkt Angreb af *Fritfluellarver* paa Rug, og svagere Angreb er bemærkede flere Steder. Larverne forpuppede sig omkring Midten af Maanedens. Ogsaa *Smelderlarver* har enkelte Steder gjort en Del Skade paa Grund af Vintersædens langsomme Vækst. I Maanedens sidste Dage er Angreb af *Stængeluglens* Larve bemærkede paa Rugen flere Steder; ligeledes Angreb af *Blærefodder*. Fra Midt-Sjælland klages over Angreb af *Raager* og *Mus* paa Hveden. Omkring Midten af Maanedens har *Frost* gjort en Del Skade paa Rugen i Midtjylland. Ofte viser Skaden sig paa den Maade, at de øvre Blade ved Skridningen viser sig rødfarvede i den yderste Halvdel eller Tredjedel. Det rødfarvede Parti er nedadtil begrændset af en skarp Linie, og efter denne knækker den ydre Del af Bladet let, og denne Del visner snart. Rugblade med dette Udseende er tilsendt fra Egnene omkring Silkeborg, Viborg og Aars. Frostskaade paa Spidsen af Rugaksene er iagttaget paa Københavns-Eggen.

Paa *Byg* er der overalt bemærket Angreb af *Bladpletsvamp* (*primær Helminthosporiose*). Fra Tystofte meddeles, at Angrebet efter Varmvandsbehandling ved 56° C. er indskrænket til ganske enkelte Planter. Sekundære Angreb er bemærkede paa Vinterbyg ved Askov. Paa tidligsaet 6-rd. Byg er ved Lyngby bemærket *Stribesyge*. Nogle Steder er der optraadt *Rodbrand* paa daarlig afvandet Jord. *Meldug* er iagttaget et Par Steder paa Vinterbyg. Ved Lyngby og Aarhus er i Bygmarker iagttaget talrige *Tusindben*, der dog næppe æder andet end de Korn, der ikke spirer alligevel. Svage Angreb af *Fritfluellarver*, *Kornjordlopper* og *Stankelbenlarver* er bemærkede enkelte Steder. I Midtsjælland har *Raagerne* gjort stor Skade saavel i Byg- som i Havremarker.

Paa *Havre* er Angreb af *Fritfluellarver* bemærket flere Steder i Maanedens sidste Uge. Ved Troldhede og Bording er iagttaget enkelte meget stærke Angreb af *Stankelbenlarver* paa Mosejord. *Bladpletsvamp* er bemærket et Par Steder.

Paa *Ærter* er der enkelte Steder bemærket Angreb af *Smelderlarver*, og paa *Vinter-Vikker* Angreb af *Bladskimmel*.

Paa *Kaalroer* og *Runkelroer* er der enkelte Steder iagttaget Angreb af *Smelderlarver* i Maanedens sidste Uge, paa de unge Runkelroeplanter endvidere svage Angreb af *Springhaler* og *Aadselbilletarver* ved Kirke Saaby. Paa Runkelroer til Udplantning viste *Traadkøllen* sig stadig meget udbredt; naar Angrebet finder Sted i Roens øvre Del, betegnes Sygdommen ofte fejlagtigt som „Hjærteforraadelse“. Den egentlige *Hjærteforraadelse* (forårsaget af *Phoma betae*) er her i Landet meget sjælden og er slet ikke iagttaget i de senere Aar. Paa *Gulerødder* til Udplantning er der iagttaget svage Angreb af *Gulerodssvamp*.

Paa *Kløver* og andre Græsmark-Bælgplanter er *Bladrandbillerne* optraadt ret talrigt. Fra Tureby skrives, at Angrebet er værst i Læ langs Hegn og Skove. Et Par Steder er iagttaget Angreb af *Snegle*.

Paa *Lucerne* er begyndende Angreb af *Skivesvamp* iagttaget en Del Steder fra Midten af Maanedens. *Bladskimmel* er ved Aalborg iagttaget hele Maanedens igennem, ved Kirke Saaby først sidst i Maanedens. Ret stærke Angreb af *Bladrandbiller* er bemærkede flere Steder paa Sjælland. Fra Køge-Eggen meddeles det, at talrige unge Skud blev ødelagt af Frost omkring den 17. Maj.

Paa *Hundegræs* er ved Aars iagttaget svage Angreb af *Kronrust*, og paa *Hejre*-Arter ved Tureby Angreb af *Meldug*.

Ru Kulsukker har ved Lyngby været angrebet af *Snegle* og *Jordlopper*.

Lyngby og København.
12. Juni 1909.

M. L. Mortensen.
Sofie Rostrup.

NB. Maa ikke benyttes af Dagbladene før Lørdag Aften den 17de Juli.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Landbrugets Kulturplanter

fra

De samvirkende danske Landboforeningers plantepatologiske Forsøgsvirksomhed.

XXIV. Juni 1909.

For denne Maaned er indkommet ialt 46 Indberetninger, hvoraf 8 fra Sjælland, 1 fra Bornholm, 1 fra Lolland-Falster, 5 fra Fyn og 31 fra Jylland.

Adskillige Steder i Landet er der i Maanedens Løb sket Skade ved *Hagelbyger*; mest er det gaaet ud over Roemarkerne, hvor Skaden dog sikkert de fleste Steder hurtigt vil genoprettes i det for Roernes Vækst saa gunstige Vejr. Ogsaa Vintersæden, navnlig Rugen, har hist og her lidt en Del. Voldsomme *Tordenbyger* har hyppigt slaaget Rugen ned, og Kærnesætningen vil maaske mange Steder vise sig at blive mindre god.

Paa *Vintersæden*, særlig Hveden, er der mange Steder stærke Angreb af *Meldug*; hvor Jorden ikke lider af mangelfuld Vandafledning vil dette Angreb dog neppe faa større Betydning. Angrebet er værst, hvor Hveden staar for tæt. *Hvidaks* paa Rugen, forarsagede af *Stængelugle*, *Stængelmøl*, *Halmhveps* og *Blærefødder* er iagttagne overalt, uden at dog den forvoldte Skade i Reglen er af større Betydning.

Paa *Vaarsæden* har *Smelderlarver* overordentlig mange Steder gjort stor Skade, især paa lave, kolde Jorder, hyppigt i Forbindelse med *Rodbrand*. De stærke Angreb af *Smelderlarver* finder især Sted efter langvarigt Græsleje, navnlig 3. og 4. Aar efter Græs, samt efter Roer. Ogsaa *Stankelbenlarver* har mange Steder gjort overordentlig stor Skade, som sædvanlig især paa Kær- og Mosejorder efter Grønjord, der er pløjet i Efteraaret eller i Foraaret. Paa Havren gør *Lys Pletsyge* iaar ualmindelig stor Skade. Angrebet optræder især paa de lave, mangelfuldt afvandede Partier af Markerne. *Rodbrand* har været overordentlig udbredt baade paa Byg og Havre paa mangelfuldt afvandede og paa kalkfattige Jorder. Ogsaa Næringsmangel alene synes at kunne bevirke *Rodbrand*. Hvor man dyrker Vinterbyg, er Vaarbygget i Nærheden af dette blevet stærkt angrebet af *Meldug*, værst paa svagt gødet Jord. Ved Lyngby har der vist sig nogen Forskel paa de toradede Bygsorter i Henseende til Angrebets Styrke; Hanchen-Bygget synes at være mindst modtageligt. Paa seksradet Byg er der iaar som tidligere mange stærke Angreb af *Stribesyge*, hvor Saasæden ikke har været afsvampet; ogsaa paa forskellige toradede Bygsorter er der bemærket Angreb, saaledes paa Gartons stand well, Gartons Ideal, Dansk Landbyg og Hanchen-Byg. Paa toradet Byg og særlig paa Tystofte Prentice og Svaløfs Prinsesse er der overalt iagttaget Angreb af *Bladpletsvamp*, uden at disse dog kan siges at være særlig ondartede. Der foreligger flere Eksempler paa udmærket Virkning af Varmvandsbehandling overfor denne Sygdom. Paa sentsaaet Havre er der mange Steder og paa sentsaaet Byg flere Steder bemærket stærke Angreb af *Fritfluellarver*; paa enkelte Marker har Angrebet været helt ødelæggende. *Havreaalens* Angreb har adskillige Steder paa Øerne forvoldt en Del Skade.

Paa *Runketroer* og *Sukkerroer* er *Rodbrand* optraadt i overordentlig stor Udstrækning. Angrebet hænger vistnok i de fleste Tilfælde sammen med mangelfuld Vandafledning. Nogle Steder er iagttaget Angreb af *Smelderlarver*.

Paa *Kaalroer* og *Turnips* har *Jordlopperne* mange Steder gjort overordentlig stor Skade, men Angrebet er i de fleste Tilfælde ophørt efter de stærke Regnskyl i Midten af Maaned. Efter Udtyndingen har *Kaalfluens*

Larve ofte gjort temmelig stor Skade. Paa Frøroerne har *Glimmerbøsserne* været ualmindelig ondartede. Der foreligger enkelte gunstige Resultater af Sprøjtning med Schweinfurthgrønt. Ogsaa *Skulpe-Snudebillens* og *Kaal-Gallemyggens* Larver klages der over fra flere Steder.

Paa *Gulerødderne* har Krusesygen vist sig stærkt i Maanedens sidste Uge. Ved Lyngby er i et Saatidsforsøg de i første Uge af April saaede Gulerødder gaaet fri for Angrebet, medens de i tredje Uge af April saaede er ret stærkt angrebne og de i 1. og 3. Uge af Maj saaede ganske ødelagte.

Paa *Kartofler* er der flere Steder iagttaget ondartede Angreb af *Smelderlarver* og *Knoporme*, der har gnavet de unge Skud over. Flere Steder er bemærket begyndende Angreb af *Stængelbakteriose*, særlig paa Richters Imperator.

Paa *Kløverarterne* optræder *Kløveraalen* i de Egne, hvor den findes, omtrent som sædvanlig. Paa Kælling-tand er et Par Steder iagttaget stærke Angreb af *Bladlus*. Den i Aar udlagte *Lucerne* er hist og her pletvis ødelagt af *Rodbrand*. Paa forsømte Lucernemarker og særlig paa Marker, hvor Lucernen mangler Fosforsyre eller Kali, har *Skivesvampen* gjort en Del Skade.

Til nærmere Underretning for vore Meddelere og andre særligt interesserede meddeler vi endvidere følgende:

Paa *Rug* er ved Studsgaard iagttaget Angreb af *Halmbråkkesvamp*. *Brunrust* er iagttaget mange Steder, *Gulrust* et Par Steder og *Sortrust* et enkelt Sted (ved Birkop), hvor der uden Tvivl maa findes Berberisbuske. *Stængelbrand* er bemærket mange Steder, men ikke i ondartet Grad, *Meldrøjer-Honningdug* et enkelt Sted. Knækkesyge, forårsaget ved Insektgnav, er iagttaget ved Aarhus. Paa Forsøgsmarken ved Lyngby er bemærket ret ondartede Angreb af *Mus*, der gnaver Straaene i smaa Stykker.

Paa *Hvede* er overalt iagttaget Angreb af *Gulrust*, uden at disse endnu synes at være af større Betydning. *Brunrust* er bemærket ved Randers, *Stinkbrand* ved Tureby, *Halmbråkkesvamp* ved Abed. Begyndende Angreb af *Hvedemyg* er iagttaget flere Steder.

Paa *Byg* er et Par Steder i Nordjylland iagttaget svage Angreb af *Bygfluens* Larve. Paa Vinterbyg er flere Steder iagttaget stærke Angreb af *Nøgen Bygbrand* og svagere Angreb af *Dækket Bygbrand*. Angreb af *Bygrust* er iagttaget ved Høng og ved Landbohøjskolen, Angreb af *Gulrust* ved Hundrup.

Paa *Havre* er der ved Storehedinge og Abed iagttaget svage Angreb af *Meldug* og flere Steder Angreb af *Bladpletsvamp*. Ved Tureby og Hundrup er iagttaget Angreb af *Bladlus*, ved Tystofte svage Angreb af *Knoporme*, ved Lyngby af *Kornjordlopper* og af *Bygminerfluen*.

Paa *Ærter* og *Fodervikker* er overalt iagttaget Angreb af *Bladrandbiller*, uden at disse dog som Regel har været ondartede; kun paa sentsaaede Ærter har Angrebet hist og her gjort Skade af Betydning. Paa Hestebønner er et enkelt Sted iagttaget Angreb af *Bedelus* i Maanedens sidste Dage; Angreb af *Ærtelus* paa Ærter er bemærket ved Tureby, Brødstrup og ved Landbohøjskolen. Ved Stenderup er i Maanedens sidste Uge iagttaget Angreb af *St. Hanssyge*. Paa Sandvikker er ved Svendborg bemærket *Bladskimmel*.

Paa *Runkelroer* og *Sukkerroer* er hist og her iagttaget Angreb af en Række forskellige Skadedyr, saaledes *Bedefluens* Larve (Esbjerg), *Stankelbenlarver* (flere Steder), *Knoporme* (Svendborg), *Oldenborrelarver* (Lyngby), *Aadselbiller* (Kirke Saaby), *Runkelroebiller* (Abed), *Kartoffelboreren* (Skanderborg og Vest-Lolland), *Ørentviste* (Grenaa), *Myrer* (Aalborg). Paa Frøroerne er mange Steder iagttaget Angreb af *Bederust* og *Bladskimmel* samt *Bedelus*.

Paa *Kaalroer* og *Turnips* er iagttaget Angreb af *Stankelbenlarver* (Grenaa paa Kærjord), *Knoporme* (Abed), *Smelderlarver* (flere Steder), og *Ørentviste* (Grenaa). Ved Askov er bemærket et svagt Angreb af *Rodbrand*. Nogle Steder er der paa Frøroerne iagttaget friske Angreb af *Raps-Jordloppens* Larve og af *Bakteriose*.

Paa *Kartofler* er paa Silkeborg-Egnen iagttaget et ondartet Angreb af Tæger.

Paa *Kløverarterne* er mange Steder iagttaget friske Angreb af *Bøgersvamp*, stedvis endogsaa ondartede. Angreb af *Skivesvamp*, *Bladskimmel* og *Bladrandbiller* er bemærket mange Steder, men har intet Sted været ondartede.

Paa *Lucerne* er ved Storehedinge iagttaget et stærkt Angreb af *Smelderlarver* paa en i Aar udlagt Mark. *Bladrandbillerne* er optraadt overalt, men synes ingen Steder at have gjort Skade af Betydning. Angreb af *Bladskimmel* har været at finde i næsten alle Marker paa enkelte Planter. Et enkelt Sted er iagttaget Angreb af *Lucerne-Vikler* og *Lucerne-Gnaver*.

Paa *Fodergræsserne* har *Stankelbenlarver* flere Steder gjort stor Skade, især paa Kær- og Mosejorder. *Draphavrebrand* er iagttaget mange Steder. *Hejre-Brunrust* synes at være optraadt ualmindelig stærkt flere Steder paa Agerhejre. Paa Hundegræs og Draphavre er ved Askov bemærket Angreb af *Dusksvamp*. Ved Hundrup er iagttaget et *Rodbrand*-lignende Angreb paa Hundegræs. Paa Eng-Rævehale til Frøavl har *Blære-fødder* flere Steder gjort megen Skade.

Majs til Grønfoder er flere Steder ganske ødelagt af *Raager*.

Lyngby og København.

10. Juli 1909.

M. L. Mortensen.

Sofie Rostrup.

NB. Maa ikke benyttes af Dagbladene før Lørdag Aften den 21de August.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Landbrugets Kulturplanter

fra

De samvirkende danske Landboforeningers plantepatologiske Forsøgsvirksomhed.

XXV. Juli 1909.

For denne Maaned er indkommet ialt 44 Indberetninger, deraf 10 fra Sjælland, 1 fra Lolland-Falster, 3 fra Fyn og 30 fra Jylland.

Paa *Rug* er *Stængelbrand* optraadt meget almindeligt, flere Steder i Vest- og Nordjylland ret ondartet. *Brunrust* har været meget udbredt, hvorimod *Sortrust* kun er bemærket nogle faa Steder (paa Fanø samt ved Varde, Vejen, Kolding, Kerteminde og Lyngby), hvor der fandtes *Berberisbuske* i Nærheden.

Paa *Hvede* synes *Gulrusten* i Aar at optræde meget godartet, medens *Meldug* adskillige Steder har gjort betydelig Skade, særlig paa lave, kolde Jorder, og hvor Hveden staar for tæt. Adskillige Steder paa Øerne har *Hvedemyggene* (saavel den almindelige som den orange-gule) gjort ualmindelig stor Skade, mest paa sentsaaet Hvede. *Stinkbrand* findes omtrent i sædvanlig Udstrækning paa uafsvampet og mangelfuldt afsvampet Hvede. Omfattende Afsvampningsforsøg, der i Aar er anstillede af den plantepatologiske Forsøgsvirksomhed, synes at vise, at *Formalinbehandlingen* er den sikreste Afsvampningsmetode for Hvede. Derefter følger Blaastens- og Varmvandsbehandling, medens Ceresbehandling kun virker yderst mangelfuldt. Forsøgene vil blive fortsatte. *Halmbryllersvamp* synes at optræde omtrent i sædvanlig Udstrækning.

Paa *Byg* har der mange Steder vist sig ualmindelig stærke Angreb af *Meldug*, særlig paa sentsaaet 6rd. Byg. *Stribesygen* har i Aar, rimeligvis paa Grund af det kolde Foraar, været ualmindelig ondartet baade paa 6rd. Byg og paa flere 2rd. Sorter (Gammel dansk, Goldthorpe, Krydsningsbyg og Gartons Sorter), hvorimod Prentice-Byg som sædvanligt har holdt sig næsten fri for Angreb. Rigtig udført Varmvandsbehandling har overalt vist udmærket Virkning overfor Stribesygen. Paa Hanchen-Byg (nogle Steder ogsaa paa Gammel dansk 2rd. Byg) er der som sædvanlig optraadt megen *Nøgen-Bygbrand*. Forsøg, som den plantepatologiske Forsøgsvirksomhed har anstillet, viser, at denne Brandart kun kan bekæmpes ved Varmvandsbehandling ved ca. 50° C. efter forudgaaende Udblødning i 3 Timer og derefter følgende 10 Timers Henstand inden Varmvandsbehandlingen. Paa Prentice-Byg, i mindre Grad paa andre 2rd. Bygsorter og paa 6rd. Byg, er der optraadt *Bladpletsvamp* i i omtrent sædvanlig Udstrækning. Angrebet er værst paa kolde, mangelfuldt afvandede Jorder, og hvor Bygget er saaet for tykt. Ved Varmvandsbehandling af Saasæden er det flere Steder lykkedes at trænge Sygdommen stærkt tilbage. Mellem de forskellige Prentice-Stammer (Almindelig, Tystofte, Abed og Lyngby Prentice samt Svaløfs Prinsesse) synes der ifølge flere Meddelere ikke at være nogen Forskel med Hensyn til Modstandsevnen mod Bladpletsvamp.

Paa *Havre* har *Havreaalen* i de Egne, hvor den findes, gjort Skade omtrent som sædvanlig. I Jylland synes denne Sygdom at brede sig, maaske fordi der i nogle Egne dyrkes mere Havre end tidligere. Paa sentsaaet Havre har *Fritfluellarver* mange Steder gjort meget betydelig Skade. Foruden Graa Havre synes ogsaa Svaløfs Guldregns-Havre at have stor Modstandsevne mod dette Angreb. Paa Havretoppene optræder overalt *Hvidaks* i stor Udstrækning; disse skyldes vel nok for en stor Del Angreb af *Fritfluellarver* og *Blærefodder*, men i de allerfleste Tilfælde vistnok Ernæringsforstyrrelser ved Kulde, Hagl o. s. v. *Lys Pletsyge* har mange

Steder fortsat sit *Ødelæggelsesværk* ogsaa i denne Maaned. *Mørk Pletsyge* er overalt optraadt i usædvanlig stor Udstrækning, men gør vistnok ikke synderlig Skade.

Paa *Runkelroer* og *Sukkerroer* har Eftervirkningerne af *Rodbrandangreb* kunnet mærkes hele Maaned igennem, idet de i Maj og Juni angrebne Roer er vokset meget langsomt. Mange Steder, særlig i Vestjylland, har *Bedefluelarver* gjort overordentlig stor Skade. I disse Egne optraadte Efteraarsgenerationer meget talrigt i 1908, og det stærke Angreb i Aar staar vistnok tildels i Forbindelse hermed. Det kolde Vejr har samtidig holdt Planterne tilbage i Udvikling, saa de ikke har kunnet vokse fra Angrebet. Paa Frøroerne er *Bladlus* optraadt ret stærkt. En Meddeler har med Held bekæmpet dem ved at dyppe de angrebne Toppe i en Vælling af Tobaksstøv (4 Pd. Tobaksstøv til 10 Potter Vand).

Paa *Kaalroer* og *Turnips* optræder *Kaalbroksvampen* i Aar ualmindelig ondartet, rimeligvis paa Grund af det kolde, fugtige Vejr. Den er som sædvanlig værst paa kolde, mangelfuldt afvandede Jorder, paa Kulepladser, samt hvor Kaalroer og Turnips dyrkes for hyppigt paa samme Mark. Der foreligger adskillige Meddelelser om gunstige Resultater af Anvendelse af smittefri Sommer-Staldgødning og Kunstgødning, samt af Anvendelse af større Mængder af Kalk. Paa Jorder, hvor Vandafledningen er mangelfuld, er alle Midler dog frugtesløse, saa længe Jorden ikke drænes eller udgrøftes godt. Ogsaa *Kaalfluelarverne* gør i Aar megen Skade, som sædvanlig især paa sentsaaede Kaalroer. Et Sted i Vestjylland var Kaalroer, saaet 7. Maj, saa godt som ikke angrebne, medens Kaalroer, saaet 14. Maj, var mere end halvt ødelagte. *Bladribbe-Snudebillens* Larve har været overordentlig udbredt og har nogle Steder gjort megen Skade, idet den i en længere Tid har forsat Planterne i deres Vækst; ondartet er dens Angreb, naar den gaar ned i den øvre Del af Roelegemet.

Paa *Gulerødder* optræder *Gulerodsfluelarver* ualmindelig stærkt. Angrebet er værre paa sentsaaede Gulerødder end paa tidligt saaede og værre paa udtyndede end paa ikke udtyndede. Af Sorterne angribes Stensballe stærkest, Champion og Vogeser betydelig svagere og White Belgian mindst. *Krusesygen* har i Maanedens Løb bredt sig betydeligt.

Paa *Kartofler* synes *Stængelbakteriose* i Aar at optræde noget stærkere end sædvanligt, og medens ellers kun Richters Imperator plejer at blive angrebet, er der i Aar ingen synderlig Forskel paa Sorterne. I Maanedens sidste Uge er *Kartoffelskimmel* optraadt ret stærkt paa Bladene, især paa tidlige Kartofler.

Paa *Kløver*-Arterne, særlig Rødkløver, har *Kløveraalen*s Angreb efter Slet traadt stærkere frem. Svagere Angreb af *Bægersvamp* har i frodige Kløvermarker været meget almindelige, og ved Horsens er bemærket helt ødelæggende Angreb. *Ager-Sneglen* har overalt gnavet stærkt paa Bladene.

Ikke faa Steder har Afgrøderne taget betydelig Skade ved *Hagl*. Fra Midtsjælland og fra Skanderborg-Egnen klages stærkt over *Raagerne*, der har gjort betydelig Skade ved Scmmeten igennem. *Spurvene* synes i Aar at gøre megen Fortræd, ikke blot i Vinterbyg, men ogsaa i Vaarsæden, især i 6rd. Byg og tidlig 2rd. Byg (Hannchen og Gammel dansk). Der klages saaledes over Spurvene fra Egnene omkring Aalborg, Skive, Varde, Askov, Vejle, Skanderborg, Slagelse og Lyngby. Flere Meddelere klager ogsaa over Skade af *Muldvarpe*, særlig i Roemarkerne.

Til nærmere Underretning for vore Meddelere og andre særligt interesserede meddeler vi endvidere følgende:

Paa *Rug* er bemærket Angreb af *Gulrust* (Skanderborg), *Meldug* (Skanderborg, Lyngby) og *Stængelugle* (Høng). *Halmbrækkersvampen* synes i Aar at optræde meget godartet. Det samme gælder *Meldrøjer*. Paa *Hvede* har *Havreaalen* et Sted i Nordslesvig gjort stor Skade.

Paa *Byg* er bemærket Angreb af *Bladlus* (Hemdrup og Lyngby), *Mider*, *Pediculoides graminum*, (Abed), *Byg-Minerfluen* (Kirke Saaby), *Korn-Guldbiller* (Tystofte), *Havreaal* (Lyngby og Nordslesvig), *Sadelmyg* og *Halmhveps* (Kalundborg). Angreb af *Bygfluelarver* er flere Steder bemærket paa sentsaaet 6rd. Byg, men har ikke været ondartede. Lidt *Dækket Bygbrand* er mange Steder bemærket paa 6rd. Byg og et enkelt Sted paa 2rd. Angreb af *Gulrust* og *Bygrust* har kunnet findes overalt, men har paa enkelte Undtagelser nær ikke været ondartede. Af de 2rd. Sorter angribes Prentice saa godt som ikke, hvorimod Hannchen og de forskellige Sorter af Opret Byg angribes temmelig stærkt. Af de 6rd. Sorter synes de sildige fra Tystofte at have størst Modstandsevne. Eftervirkningerne af *Rodbrandangreb* har flere Steder kunnet spores hele Maaned igennem.

Paa *Havre* er *Mider*, *Tarsonemus spirifex*, et enkelt Sted i Nordslesvig optraadt meget ondartet, *Brand* er optraadt meget sparsomt. Paa Graa Havre og Pur-Havre er *Dækket Brand* i Reglen fremherskende, ellers i Reglen *Nøgen Brand*. Svage Angreb af *Sortrust* er bemærkede enkelte Steder i Nærheden af Berberisbuske. Iøvrigt er bemærket Angreb af *Meldug* paa sentsaaet Havre ved Lyngby, af *Bladlus* ved Lyngby og Aarhus og af *Byg-Minerflue* ved Studsgaard.

Paa *Ærter* er iagttaget Angreb af *Smelderlarver* (Hjørring), *St. Hanssyge* (flere Steder, men kun svagt), *Drueskimmel* (flere Steder), *Bladrandbiller* (Svendborg) og *Bladlus* (Esbjerg); paa *Hestebønner* Angreb af *Bladlus* (mange Steder stærkt), *Bladrandbiller* (Lyngby) og *Vikkerust* (Lyngby), paa *Foder-Vikker* Angreb af *Drueskimmel* (flere Steder), *Bladrandbiller* (Svendborg) og *Vikkerust* (Lyngby).

Paa *Runkelroer* og *Sukkerroer* har der flere Steder været endogsaa temmeligt stærkt Angreb af en Sommerfluglelarve (rimeligvis Kartoffelboreren), der gnaver i Roelegemet, saa at Planterne ødelægges; et Sted i Skaane (Alnarp) er dette Angreb ogsaa iagttaget. Fremdeles er bemærket Angreb af *Knoporme* (Skanderborg), *Smelderlarver* (Askov og Vejen), *Bladskimmel* (Abed og Tystofte, Lille Skensved) og *Bederust* (Kirke Saaby).

Paa *Kaalroer* og *Turnips* er bemærket Angreb af *Kaalgalle-Snudebiller* (Klank, Stenderup), *Kaal-Minerflue* (Studsgaard), *Jordlopper* (mange Steder), *Rapsjordloppens Larver* (Klank), *Bladjordlopper* (Studsgaard), *Ager-Snegle* (flere Steder), *Kaal-Møl* (Maaløv) og *Kaalorme* (mange Steder). Et Sted paa Sjælland har der fundet et temmelig stærkt Angreb Sted paa Turnips af Larven af den gulstribede Jordloppe, der minerer i Bladene. Paa Frøroerne er overalt iagttaget Angreb af *Kaal-Gallemyg* og *Skulpe-Snudebiller* og ved Jyderup et ret ondartet Angreb af *Skulpesvamp*.

Paa *Gulerødder* er ved Hjørring iagttaget et ondartet Angreb af *Smelderlarver* efter Udtyndingen, og paa Frøgulerødder ved Kirke Saaby Angreb af *Gulerodssvamp*.

Paa *Kartofler* er flere Steder iagttaget svage Angreb af *Kartoffelboreren*. Angreb af *Kartoffeltægerne* har været almindelig og har adskillige Steder gjort betydelig Skade. Angrebet er værst i Læ af Hegn o. lign. Mange Steder har man iagttaget, at Kartoffelspirerne er blevet ødelagt, inden de naaede Jordoverfladen, hvorved der er fremkommet mange og store Spring i Rækkerne. Aarsagen til denne Sygdom kendes endnu ikke; i nogle Tilfælde er det sikkert tidlige Angreb af *Stængelbakteriose*, men muligvis skyldes Fænomenet ogsaa nogle Steder *Ringbakteriose*.

Paa *Rødkløver* har Larven af Kløvergnaveren (*Hypera* sp.) optraadt mange Steder. Ved Lyngby og Studsgaard er der bemærket Angreb af *Minerfluelarver*, og paa *Kællingtand* flere Steder Angreb af *Bladlus*.

Paa *Lucerne* optraadte der som sædvanlig før Slet en Del *Skivesvamp*, dog snarest mindre end sædvanligt. Angreb af *Lucernegnaver*, *Lucernevikler*, *Minerfluer*, *Bladrandbiller*, *Bladskimmel*, *Meldug* og *Bøgersvamp* er bemærkede flere Steder; Lucernegnavernes Angreb har i enkelte Marker haft en ondartet Karakter.

Paa *Hundegræs* er bemærket stærke Angreb af *Meldug* og *Dusksvamp*; paa *Agerhejre* Angreb af *Meldug*, *Brunrust* og *Hejrebrand*. Fra Island foreligger der Meddelelse om meget stærke Angreb paa Græsangene af Græsuglens Larve.

Paa *Majs* er iagttaget Angreb af *Kartoffelborer*, *Smelderlarver*, *Fritfluelarver* og *Snegle*, paa *Hamp* Angreb af *Drueskimmel*, paa *Kommen* Angreb af *Gulerodsfluelarver* og paa *Raps* af *Snudebillelarver*.

Lyngby og København.
14. Aug. 1909.

M. L. Mortensen.
Sofie Rostrup.

NB. Maa ikke benyttes af Dagbladene før Lørdag Aften den 18de Septbr.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Landbrugets Kulturplanter

fra

De samvirkende danske Landboforeningers plantepatologiske Forsøgsvirksomhed.

XXVI. August 1909.

For denne Maaned er indkommet ialt 38 Indberetninger, deraf 8 fra Sjælland, 2 fra Fyn og 28 fra Jylland.

Paa *Rug* er *Meldrojer* optraadt omtrent i sædvanlig Udstrækning. Angrebet er værst paa fugtig, sur Jord og paa sentsaaet *Rug*, og det er i Reglen værst i Udkanten af Markerne. *Sortrust* er optraadt nogle Steder, hvor der i Nærheden var Berberisbuske. I Maanedens sidste Uge har *Rugen* ofte taget Skade ved *Spiring* i Hobene, ligesom der ofte er optraadt *Slimskimmel* paa *Aks* og *Korn*.

Hveden har saa godt som overalt skuffet de Forventninger, man i Forsommeren stillede til den. Hovedaarsagerne hertil har været Angreb af *Halmdræbersvamp* og *Hvedemyg*. I en Meddelelse fra Sundeved hedder det saaledes: „Halmdræbersvampen er optraadt ondartet; næsten ikke en Hvedemark er fri, og mange har lidt i den Grad, at flere Fold er gaaet i Løbet, enkelte endda meget værre.“ Noget lignende gælder for de fleste Hvedeegne. Angrebet hænger øjensynligt sammen med mangelfuld Luftadgang til Plantens Rødder og andre Stængeldele og maa derfor bekæmpes med omhyggelig Vandafledning, passende tynd Plantebestand (Radsaaning med 8–10 Tommers Afstand) og grundig Overharvning i Foraarstiden for at bryde Vinterskorpen. Flere Steder har det vist sig, at Angrebet er værst, hvor Hveden følger efter Byg, hvilket derfor bør undgaas. Ligeledes synes iagttagelser fra Sundeved at tyde paa, at Tilførsel af en rigelig Mængde Mineralgødskning (i de paagældende Marker var brugt 1000 Pd. Thomasfosfat pr. Td. Ld.) før Saaning er gavnlig. Hvedemyggen er ofte optraadt i Forbindelse med førnævnte Angreb og har som sædvanlig været værst paa sentsaaet Hvede. Af Hensyn hertil bør Hveden saas inden 1. Oktober, paa mindre gode Hvedejorder helst inden Midten af September. *Stinkbrand* er hist og her optraadt ret ondartet efter ubejset eller mangelfuldt bejset Saasæd. *Gulrust* er optraadt ret godartet, hvilket vel hænger sammen med, at de nu mest dyrkede Stammer ikke angribes synderligt heraf.

Paa *Byg* har *Bladpletsvampen* fortsat sit Angreb, men har dog neppe været saa udbredt som i 1908. Angrebet er værst paa daarlig afvandet Jord, og hvor Bygget er saet for tykt. *Dækket Bygbrand* er hist og her optraadt paa 6rd. Byg og Gammel dansk 2rd. Byg. I et Forsøg ved Salling er den med Held bekæmpet ved Varmvandsbehandling af Saasæden. *Meldug* er nogle Steder paa daarligt afvandet Jord og paa sentsaaet Byg optraadt ret stærkt.

Paa *Havre* har *Fritfluens* Sommerlarvegeneration nogle Steder gjort betydelig Skade paa Toppene. Andre Steder er Hvidaks frembragt ved Sugning af *Blærefodder*. Meget hyppigt er Hvidaks fremkaldt ved tidligere Angreb af *Rodbrand* eller *Lys Pletsyge*, medens man i overordentlig mange Tilfælde, navnlig hvor Hvidaksene kun optræder forneden i Toppen, maa antage, at de blot skyldes Ernæringsforstyrrelser. Angreb af *Mider* er bemærkede flere Steder, navnlig hvor Havren i Forvejen er svækket ved Angreb af *Havreaal*, *Rodbrand* eller blot ved Næringsmangel. *Brand* er kun optraadt meget sparsomt, i større Mængde kun i Pur-Havre. *Sortrust* er iagttaget nogle Steder i Nærheden af Berberisbuske.

Paa *Runkelroer* og *Sukkerroer* er *Bladlus* nogle Steder optraadt ret stærkt. Angrebet af *Bedfluens* Larve ophørte de fleste Steder i Løbet af Maanedens første Halvdel.

Paa *Kaalroer* og *Turnips* truer *Kaalbroksvampen* i Aar med at gøre større Skade end nogen Sinde tidligere. Fra adskillige Egne i Jylland meddeles det, at Svampen har vist sig paa mange Ejendomme, hvor den ikke før er optraadt. Særlig ondartet er Sygdommen, som det kunde ventes, paa mangelfuldt afvandede Jorder. Paa saadanne hjælper hverken Kalkning eller Anvendelse af smittefri Staldgødning og Kunstgødning, før Afvandingen er bragt i Orden; derimod har Anvendelsen af disse Midler været af god Virkning paa vel afvandet Jord. Flere Steder er *Kaallusene* optraadt ret ondartet. *Kaalfluelarver* har hist og her gjort en Del Skade i Maanedens Løb ved at minere i Roelegemerne. Enkelte Steder er *Kaalorme* optraadt ret talrigt og har gjort en Del Skade, medens andre bladædende Larver (*Kaal-Bladhveps* og *Kaalmøl*) kun har vist sig i mindre Antal. Ret ondartede Angreb af *Knoporme* er iagttagne et Par Steder.

Paa *Gulerødder* har Angrebene af *Krusesyge* og *Gulerodsfluelarver* fortsat sig Maaneden igennem; begge Angreb synes at optræde omtrent i samme Udstrækning som foregaaende Aar. Nogle Steder har *Smelderlarver* gjort en Del Skade.

Paa *Kartofler* optræder *Kartoffelskimmelen* i Aar ualmindelig ondartet, og overalt i Landet staar de fleste Kartoffelmarker med mere eller mindre ødelagte Toppe. Naar Bladene ødelægges saa tidligt, vil det selvfølgelig formindske Udbyttet betydeligt, ligesom Faren for Sygdomme paa Knoldene forøges. Ofte kommer Angrebet saa pludseligt, at „Nattefrost“ faar Skylden for Ødelæggelsen, som naar det i en Indberetning fra Sjælland hedder at „Nattefrost har saa godt som alle Vegne sat Kartofflerne ud af Grøde. Toppene er helt sorte.“ Noget egentligt Middel mod Sygdommen kan det ikke siges at være, naar man nogle Steder afhugger og fjerner Toppene (Kerteminde-Eggen), eller endogsaa „graver Kartofflerne op, endnu medens Toppen er grøn, lader dem tørre et Par Timer i Solen og derefter dækker dem med et Par Tommer Jord, hvor de saa ligger ca. 1 Maaned til Eftermodning“ (Tureby-Eggen). Saadanne Foranstaltninger kan sikkert ikke anbefales; i hvert Fald forøger de ikke Udbyttet. Derimod har det flere Steder ved Forsøg vist sig, at vi i Oversprøjtningen med Bordeauxvædske har et udmærket Middel til Forebyggelse af Sygdommen. For første Gang er den saakaldte *Bladrullesyge* i mere eller mindre typisk Form bemærket et større Antal Steder her i Landet. Den synes væsentlig kun at optræde paa lerede eller lermuldede, kolde Jorder, altsaa paa Jorder, der ikke særlig egner sig til Kartoffeldyrkning. *Sorte Ben* (*Stængelbakteriose*) har som sædvanlig vist sig paa lettere Jorder, men vistnok snarest i mindre Udstrækning end sædvanligt. *Knoldforraadelse* er allerede bemærket flere Steder, hist og her i ret stor Udstrækning.

Paa *Rødkløver* har *Kløveraalen* fortsat sit Angreb Maaneden igennem. Enkelte Steder er iagttaget ret ondartede Angreb af *Bægersvamp*, andre Steder af *Snegle*. Paa *Lucerne* er *Skivesvamp* optraadt ret stærkt, især hvor Lucernen har staaet for længe, inden den er blevet afhugget. Et stærk Angreb af *Bægersvamp* er iagttaget ved Kjellerup.

Paa *Fodergræsser* synes forskellige *Rustarter* (Kronrust, Sortrust, Brunrust, Gulrust, Hundegræsrust o. fl.) i Aar at optræde i ret stor Udstrækning.

Fra flere Egne af Landet klages der stærkt over *Raagerne*. Fra Haslev-Eggen hedder det saaledes, at de „har været slemme ved den modnende Sæd; de er kommet i Flokke paa mange Tusinde og har slaet sig ned paa en Brakmark ved Siden af en Havre-, Byg- eller Hvedemark og klippet Aksene af paa den Ager, der var nærmest Brakmarken, ligesom de har slaet ned paa de Dele af Hvedemarkerne, der var gaaet i Leje, og dels ædt, dels ødelagt, nedtrampet og afhugget meget Korn“. Fra Skanderborg-Eggen hedder det, at de har hakket hele Roemarken op i August. Ligeledes klages der fra flere Egne over *Spurvene*, der f. Eks. ved Skanderborg har ødelagt Bygmarker paa flere Tdr. Land. I Brædstrup-Eggen har *Hagl* gjort betydelig Skade, især paa Vaarsæden. Fra alle Egne af Landet meldes om Skade, foraarsaget af *Storm* i Dagene 12.–15. August. Nogle Steder er der blæst flere Føld af Vaarsæden, særlig paa lettere Jorder; men iøvrigt har alle Kulturplanter lidt under Stormen.

Til nærmere Underretning for vore Meddelere og andre særligt interesserede meddeler vi endvidere følgende:

Paa *Rug* er bemærket Angreb af *Brunrust* (almindeligt), *Stængelbrand* og *Gulrust*, paa *Hvede* Angreb af *Brunrust* (Skive, Kerteminde), *Støvbrand* (Tystofte), *Blærefodder* (Haslev, Storehedinge, Landbohøjskolen) og *Bladlus* (Haslev), paa *Byg* af *Stribesyge* (flere Steder), *Bygrust* og *Gulrust* (almindeligt), *Halmdræbersvamp* (mange Steder), *Blærefodder* (Kjellerup), *Bladlus* (Aarhus), *Halmhveps* (Randers, Jyderup), *Saddelmug* (Kallundborg), *Fritflue* og *Bygflue* (flere Steder), paa *Havre* Angreb af *Havreaal* (Lyngby), *Bladlus* (Aarhus, Kjellerup, Haslev), *Snegle* (Aarhus) og af *Mørk Pletsyge* (meget almindeligt), paa *Majs* af *Snegle* (Lyngby).

Paa *Bælgsvæd*, særlig Ærter, er der flere Steder iagttaget Angreb af *Bladrandbiller* og *Meldug*. *Bladlus* har hist og her gjort en Del Skade, især paa Hestebønner. Paa Ærter er endvidere iagttaget Angreb af *Ærte-*

vihlerlarver og *Ærte-Galmyglarver* og ved Landbohøjskolen Angreb af forskellige *Uglelarver*. Paa Lupiner har der flere Steder vist sig ret ondartede Angreb af *Drueskimmel*.

Paa *Runkelroer* er i Stevns iagttaget lidt Angreb af *Bladskimmel*, ved Randers svage Angreb af *Bederust* og ved Brædstrup og Kerteminde af *Hjærteforraadnelse*. Ved Brædstrup er tillige iagttaget Angreb af *Smelderlarver*.

Paa *Kaalroer* og *Turnips* er ved Stenderup iagttaget ret stærke Angreb af *Kaalgalle-Snudebillens* Larve. I Stevns har *Jordlopper* gjort betydelig Skade paa en nysaaet Frøemark paa lav Jord. *Bladribbe-Snudebillens* Larve er endnu i denne Maaned optraadt ret talrigt og har vel nok gjort en Del Skade. Ved Kjellerup har *Ørentviste* gjort en Del Skade langs et Dige, ved Lyngby *Agersneglen*. Mindre Angreb af *Bakteriose* har vist sig ved Tystofte og Brædstrup. Bladpletsyge, foraarsaget af *Skulpesvamp* o. a. Svampearter, har begyndt at vise sig paa Turnips flere Steder.

Paa *Kartofler* er iagttaget Angreb af *Knoporme* (Aarhus-Eggen), *Kartoffelborer* (Stenderup) og *Kartoffeltæge* (Jyderup).

Paa *Kløver* og andre Græsmarks-Bælgplanter er der mange Steder iagttaget Angreb af *Skivesvamp*, dog neppe af økonomisk Betydning. I Aarhus-Eggen er endvidere bemærket Angreb af *Minerfluelarver* og af *Bladrandbiller*. Paa *Lucerne* er ved Brædstrup iagttaget Angreb af *Bladskimmel*, ved Skive af *Meldug*, ved Tureby af *Snegle*, flere Steder af *Minerfluelarver*.

Paa forskellige *Fodergræsser* er ved Brædstrup bemærket Angreb af *Meldug* og *Meldrøjer*. Ret stærke Angreb af *Hejrebrand* paa Ager-Hejre er iagttaget ved Grenaa og Børkop. Ved Askov er Hundegræs vedblivende angrebet af *Dusksvamp*. Ved Lyngby er der iagttaget Angreb af *Havreaal* paa Hundegræs, Eng-Svingel, Alm. Rajgræs, Guldhavre.

Lyngby og København.
11. Septbr. 1909.

M. L. Mortensen.
Sofie Rostrup.

NB. Maa ikke benyttes af Dagbladene før Lørdag Aften den 16de Oktbr.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Landbrugets Kulturplanter

fra

De samvirkende danske Landboforeningers plantepatologiske Forsøgsvirksomhed.

XXVII. September 1909.

For denne Maaned er indkommet ialt 20 Indberetninger, deraf 5 fra Sjælland, 1 fra Fyn og 14 fra Jylland.

Paa den endnu ikke indbjærgede Sæd er der mange Steder bemærket Angreb af *Slimskimmel* (*Fusarium*), *Sortskimmel* (*Cladosporium*) og forskellige andre Svampe. Paa Aksene af Rug, Hvede og Havre er der ved Studsgaard og Tystofte bemærket – det første Sted endogsaa ret ondartet – Angreb af *Aksuglens* Larve.

Den nyspirede *Vintersæd* har mange Steder lidt betydeligt under Angreb af *Ager-Sneglen*, især langs Veje og Hegn. I Regien strækker Angrebet sig dog ikke over mere end en halv eller hel Agers Bredde. Desuden er der hist og her jagttaget Angreb af *Knoporme* og *Smelderlarver*.

Paa *Kaalroer* og *Turnips* har *Kaalbroksvampen* fortsat sit Angreb Maaneden igennem. I nogle Egne synes denne Sygdom at optræde værre end sædvanligt, især paa mangelfuldt afvandede Jorder. Angreb af *Bakteriose* er bemærket mange Steder, undertiden meget ondartede. Ogsaa *Kaalfluellarverne* optræder i nogle Egne meget ondartet, vistnok især i Nordjylland. *Kaallusen* er hist og her meget talrig og har gjort en Del Skade. Det samme gælder *Kaalormene*, medens *Kaalmøl-Larver* kun er bemærkede i mindre Antal. *Ager-Sneglen* optræder ogsaa i Roemarkerne i betydeligt Antal og gnaver baade paa Top og Rod. Et særlig ondartet Angreb er bemærket i Koldingegnen paa unge Frøturnips.

Gulerødderne har mange Steder lidt overordentlig meget under Angrebet af *Gulerodsfluellarver* ligesom *Krusesygen* har fortsat sit Angreb i denne Maaned.

Kartoflerne har saa godt som overalt lidt meget betydeligt under *Kartoffelskimmels* Angreb, hvorved Toppene er visnede længe før Tiden og Udbyttet forringet meget betydeligt, idet Knoldene er blevne smaa og mangelfuldt udviklede. Hertil kommer nu Angreb paa Knoldene, dels af *Kartoffelskimmelen* selv, dels og navnlig af *Bakterier*. Fra Silkeborg-Eggen meddeles det saaledes, at mere end Halvdelen af de tidlige Kartofler ved Optagningen viste sig at være ødelagte. Ogsaa *Smelderlarver* gør nogle Steder en Del Skade paa Knoldene.

Kløveren i Udlægsmarkerne er mange Steder meget medtaget af *Ager-Sneglens* Angreb, hist og her saa stærkt, at den synes omtrent ødelagt. Nogle Steder har der ogsaa været ret ondartede Angreb af *Bladrandbiller*. I Maanedens sidste Halvdel har der ofte vist sig ret stærke Angreb af *Bægersvamp*. Ved Hjørring iagttoges det, at dette Angreb ophørte efter Afhugningen af den meget kraftige Kløver. Paa de ældre Kløvermarker, ved Aarhus ogsaa i en Udlægsmark, er der Maaneden igennem iagttaget Angreb af *Kløveraal*.

Paa *Lucerne* er der optraadt meget ondartede Angreb af *Skivesvamp*, særlig paa mangelfuldt afvandet Jord, og hvor Lucernen lider Mangel paa Fosforsyre eller Kali.

Paa *Fodergræsser* synes forskellige *Rustarter* iaar at optræde meget talrigt, saaledes *Kronrust* paa Rajgræs og Engsvingel, *Brunrust* paa Ager-Hejre og Fløjlsgræs o. s. v.

Til nærmere Underretning for vore Meddelere og andre særligt interesserede meddeler vi endvidere følgende:

Paa *Runkelroer* er iagttaget Angreb af *Bederust* (Randers, Kirke Saaby), *Bedens Pletsimmel* (Lyngby, Kirke Saaby), *Mosaiksyge* (Kirke Saaby), *Bedelus* (Randers, stærke Angreb), *Bedeflue* (Salling, næsten ophørt) og *Knoporme* (Kirke Saaby).

Paa *Kaalroer* og *Turnips* er bemærket Angreb af *Ærte-Uglen* (Lyngby, Studsgaard), *Knoporme* (Kirke Saaby, Staby), *Smelderlarver* (Staby), *Stankelbenlarver* (Forevisningsmarken i Fredericia, ondartet Angreb), *Jordlopper* (Stenderup), *Meldug* (Staby) og *Skulpesvamp* (mange Steder).

Paa *Gulerødder* er bemærket Angreb af *Stankelbenlarver* (Fredericia), *Knoporme* (Studsgaard, Kirke Saaby) og *Gulerodssvamp* (Kirke Saaby).

Paa *Bælgssæd* er iagttaget Angreb af *Meldug* (almindeligt) og *Bladlus* (Randers).

Paa *Kløverarterne* er bemærket Angreb af *Meldug* (Lyngby, Studsgaard), *Skivesvamp* (flere Steder), *Stankelbenlarver* – stærk Angreb paa Hvid- og Alsikekløver samt paa Gul Rundbælg – (Fredericia) og *Kløverminérflue* (Studsgaard), paa Kællingtand af en Snudebillelarve – sandsynligvis en *Otiorhynchus*-Art – (Tystofte), paa *Lucerne* Angreb af *Snegle* (Lyngby), *Knoporme* og *Bladrandbiller* (Landbohøjskolen) samt *Bladskimmel* (flere Steder, kun svagt).

Paa *Fodergræsser* er bemærket Angreb af *Meldug*, *Skorpesvamp* og *Dusksvamp*, paa *Majs* Angreb af *Snegle* (Lyngby) og *Bladlus* (Aarhus), paa *Tobak* Angreb af *Knoporme* (Tystofte).

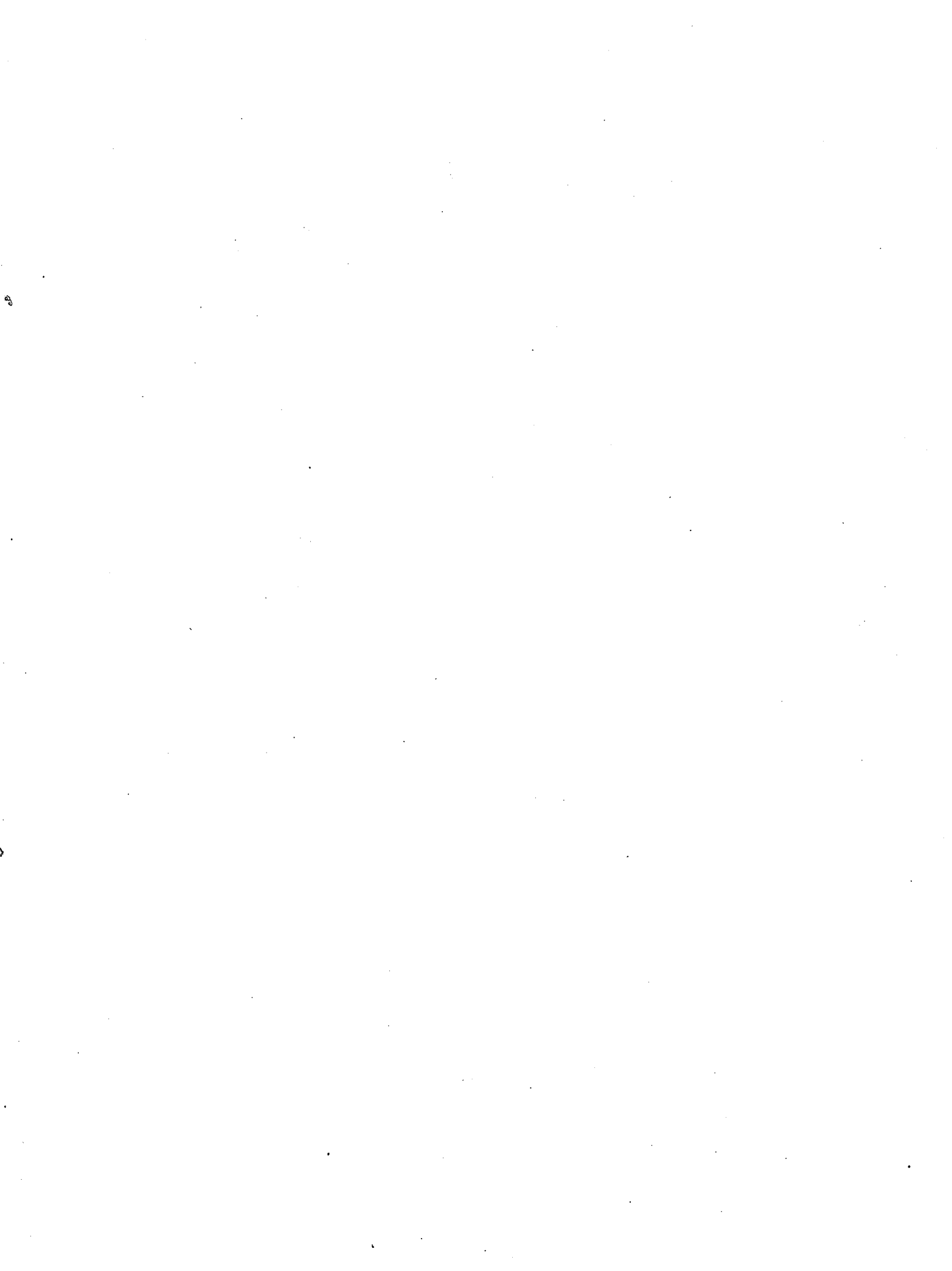
Lyngby og København.

9. Oktober 1909.

M. L. Mortensen.

Sofie Rostrup.

NB. Maa ikke benyttes af Dagbladene før Lørdag Aften den 20de Novbr.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Landbrugets Kulturplanter

fra

De samvirkende danske Landboforeningers plantepatologiske Forsøgsvirksomhed.

XXVIII. Oktober 1909.

For denne Maaned er indkommet ialt 18 Indberetninger, deraf 5 fra Sjælland, 1 fra Fyn og 12 fra Jylland.

Paa den nye Vintersæd (Rug, Hvede, Vinterbyg) har *Den graa Agersnegl* fortsat sit Angreb Maaned igennem. Fra Askov meddeles, at Angrebet har gjort betydelig Skade; det er værst i Udkanterne, men findes ogsaa midt i en 4 Tdr. Land stor Rugmark. Fra Stevns meddeles, at der flere Steder er Angreb 6-8 Alen ind i Rugmarkerne, særlig langs Grønjord. Fra Brædstrup skrives dog, at Angrebene er i stærk Aftagen og kun spiller en Rolle paa den sent saaede Rug. Angreb af *Smelderlarver* er bemærkede flere Steder, men synes gennemgaaende ikke at have været ondartede, hvilket ogsaa gælder Angrebene af *Fritfluellarver*. Enkelte Steder er paa Rugen bemærket Angreb af en *Slimskimmel* (*Fusarium*), der viser sig som en rodbrandlignende Sygdom.

Paa *Runkelroer* er der ret almindeligt iagttaget Angreb af *Hjærteforraadnelse*, dog som Regel ikke af stor Betydning; som oftest har *Phoma betae*, der ofte ledsager Hjærteforraadnelsen, ikke været at finde; den med typisk Hjærteforraadnelse følgende *torre Forraadnelse* af seive Roerne synes heller ikke at være iagttaget; men maaske denne vil optræde i Kulerne. Paa Bladene, særlig de ydre, men af og til ogsaa paa de indre, er almindelig iagttaget *Sporidesmium putrefaciens*. *Bladskimmel* er ikke optraadt ret stærkt; kun fra Stevns meldes om Angreb af økonomisk Betydning. Noget lignende gælder *Bederusten*; kun fra Hvalsø-Eggen meldes om stærkere Angreb af denne. *Bedens Pletsimmel* (*Ramularia betae*) har vist sig flere Steder, men dog neppe saa stærkt som i 1908. Angreb af *Almindelig Rodfiltsvamp* er bemærkede flere Steder. Et meget ondartet Angreb af denne Sygdom er iagttaget ved Gørlev. Ved Brædstrup er flere Steder iagttaget stærke Angreb af *Bakteriose*. Et stærkt Angreb af *Markmus* er bemærket ved Lyngby; paa de værste angrebne Partier var 5 pCt. af Roerne fuldstændig og 11-12 pCt. delvis ødelagte. Angreb af *Knoporme* og *Agersnegle* er iagttagne flere Steder, men har ikke været af synderlig Betydning.

Kaalroer og *Turnips* har ved Optagningen mange Steder vist sig stærkere angrebne af *Kaalbroksvamp* end formodet. Fra flere Egne (Brædstrup, Silkeborg, Aarhus, Vindblæs) meddeles, at Sygdommen i Aar er meget ondartet; fra Salling meldes derimod, at Sygdommen er mindre ondartet end i Fjor. Paa Vejlbj Fed ved Aarhus er det iagttaget, at Angrebet af *Kaalbroksvampen* væsentlig afhænger af Grundvandstand og Sædskifte. I en Mark var *Kaalroer* efter *Turnips*, saet efter grønslaaet Rug, fuldstændig ødelagte, medens *Kaalroerne* efter moden Rug kun var halvt ødelagte. Ved Studsgaard var Angrebet værst paa lange *Turnips*, svagere paa runde *Turnips* og svagest paa *Kaalroer*. Angreb af *Bakteriose* er iagttaget mange Steder paa *Turnips* og enkelte Steder paa *Kaalroer*; gennemgaaende har Sygdommen dog ikke været ondartet. Nogle Steder er *Kaalroerne* ret stærkt angrebne af *Kaalfluens Larve*; ved Studsgaard er iagttaget begyndende Forraadnelse af *Kaalroernes* Spidser som Følge af Larveangrebet. Gnav af *Smelderlarver*, *Knoporme* og *Agersnegle* er bemærket adskillige Steder, men har kun enkelte Steder været af større Betydning. Af Interesse er det, at der ved Studsgaard allerede ved Op-

tagningen er bemærket Angreb af *Bægersvamp* og *Traadkølle*. Sandsynligvis er svage Angreb af disse Svampe ikke sjældne om Efteråret, men bemærkes først, naar de i Kulerne har bredt sig og forarsaget større Skade. Ved Hemdrup er iagttaget Angreb af *Slimskimmel*, der ligeledes kan brede sig i Vinterens Løb. For at forebygge alvorlige Tab i Vinterens Løb bør man sørge for god Ventilation af Kulerne. Paa Topperi af Kaalroer og Turnips er i Maanedens Løb iagttaget mindre betydende Angreb af *Meldug*, *Krusesyge*, *Skulpesvamp* (*Sporidesmium exitiosum*), *Kaallus* og *Kaalorme*.

Paa *Gulerødder* har der mange Steder været ondartede Angreb af *Gulerodsfluens Larve*. Fra Sejling skrives der saaledes, at der aldrig før har været saa stor Ødelæggelse som i Aar; Angrebet er dog ikke saa slemt paa Foder- som paa Spise-Gulerødder. Fra Kirke-Saabymeddeles, at *Krusesygen* er optraadt meget ondartet paa tidligsaade Gulerødder. Ved Lyngby blev de tidligsaade Gulerødder ogsaa angrebne, men senere og mindre ondartet end de sentsaaede. Spørgsmaalet om Saatidens Betydning overfor dette Angreb saavel som overfor Angrebet af Gulerodsfluen fortjener sikkert nærmere Undersøgelse. I de gulerodsdyrkende Egne af Tyskland er Gulerødderne i Reglen den første Afrøde, der saas, og enkelte Steder her i Landet er man ogsaa inde paa meget tidlig Saaning; saaledes meddeles det, at man et Sted i Aar saade Spise-Gulerødder paa Frost i Midten af Marts med godt Resultat. Mindre betydende Angreb af *Knoporme* og *Smelderlarver* er bemærkede enkelte Steder. Fra Stevns meddeles, at Frøudbyttet paa en Mark er blevet meget forringet ved Angreb af *Gulerodssvamp*.

Saa godt som overalt klages der over Udbyttet af *Kartoflerne*, hvorimod Sygdomsangrebene paa Knoldene er af meget forskellig Styrke. Fra Brædstrup meddeles, at Kartoflerne i Reglen er mere eller mindre „syge“, navnlig paa kolde og lerede Jorder, hvor de tilmed giver meget lille Udbytte. I Koldingegnen er der ogsaa ret stærke Angreb paa Knoldene. Fra Silkeborg-Egnen meddeles det, at de sildige Kartofler ikke er nær saa syge som de tidlige; men de giver heller ikke saa stort Udbytte, enkelte Steder endogsaa meget lidt. Fra Studsgaard skrives, at der kun var 1–2 pCt. syge Knolde, uagtet Toppen blev ødelagt allerede i Begyndelsen af September; Meddeleren mener, at den omhyggelige Hypning med meget skarpe Kamme har været af Betydning i denne Henseende. Angreb af *Knoldbakteriose* og *Slimskimmel* er iagttagne flere Steder. I Aarhus-Egnen var Knoldene et Sted fuldstændig udhulede af *Knoporme*; andre Steder har *Smelderlarver* gnavet i dem. *Skurv* synes ikke at være optraadt meget stærkt iaar.

Paa *Lucerne* er der nogle Steder optraadt ret stærke Angreb af *Skivesvamp*, især i forsømte Marker, og hvor Lucernen har staaet for længe. Angreb af *Bægersvamp* er iagttagne flere Steder, gennemgaaende dog ikke ondartede. Hist og her er Lucernen gnavet af *Bladrandbiller* og *Snegle*. I Skive-Egnen har *Kløveraalen* pletvis angrebet en 4-Aars Lucerne-mark.

Paa *Kløver* og *Rundbælg* er der mange Steder iagttaget Angreb af *Bægersvamp*, ofte ret ondartede. Fra Aarhus-Egnen meddeles, at tidlig indhøstede, meget kraftige Udlægsmarker er Kløveren som skoldet, hvorimod sent høstede og afgræssede Udlægsmarker intet fejler. Angreb af *Kløveraal* er endnu i denne Maaned iagttagne mange Steder; ved Tystofte er bemærket et meget ondartet Angreb i en Udlægsmark. Hist og her er Bladene gnavet ret stærkt af *Bladrandbiller* og *Snegle*. Mindre betydende Angreb af *Skivesvamp*, *Bladskimmel* og *Skorpesvamp* paa Kløver samt af *Rundbælgrust* paa Rundbælg er iagttagne enkelte Steder. Paa *Vinterarter* og *Vintervikker* er ved Tylstrup iagttaget ret stærke Angreb af *Bladrandbiller* og ved Skive stærke Angreb af *Snegle*.

Paa forskellige *Fodergræsser* er iagttaget Angreb af *Meldug* og *Rustarter* (Brunrust, Kronrust, Sortrust, Rapgræsrust o. a.), paa Hundegræs ved Tystofte Angreb af en *Hadena*-Art. Ved Lyngby er bemærket et ret stærkt Angreb af *Snegle* paa *Majs*, samt stærke Angreb af *Bægersvamp* paa *Jordkokker*.

Paa indhøstet Havre er ved Studsgaard iagttaget Angreb af talrige *Aksugle-Larver* i Toppene. Paa Kornlofter er bemærket Angreb af *Kornbillen* (*Colandra granaria*) og i Nordsjælland et Angreb af Larven af *Kornmøllet* (*Tinea granella*). Paa indhøstet Agerhø er der ved Nørre Snede optraadt et meget stærkt Angreb af *Husmiden* (*Glyciphagus domesticus*) eller en den meget nærstaaende Art.

Lyngby og København.
13. November 1909.

M. L. Mortensen.
Sofie Rostrup.

